DE PARTU PRÆMATURO
DISSERTATIO
ANATOMICO-CHIRURGICA.

HANC Dissertationem, Deo juvante, & Præside Magistro THIBALDO-STEPHANO LAUVERJAT, *Artium liberalium & Chirurgiæ Magistro, antiquo Legionis Lemovicensis Chirurgo Primario, Regiæ Chirurgorum Parisiensium Academiæ Socio, & in arte obstetricandi Professore, tueri conabitur* JOANNES-ANTONIUS LE MAITRE, *Luparæus, præclaræ Facultatis Artium Magister in almâ Universitate Parisiensi, & Chirurgiæ in urbe Lupariis Magister, Dissertationis auctor.*

Die Lunæ 30 mensis Decembris, anno R. S. H. 1782, à sesqui-secundâ post meridiem ad septimam.

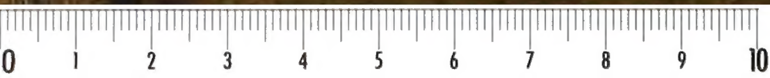
PARISIIS,

IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS.
PRO ACTU PUBLICO
ET
MAGISTERII LAUREA.

Typis MICHAELIS LAMBERT, Regii Chirurgiæ Collegii necnon Academiæ Typographi, viâ Cithareâ.

M. DCC. LXXXII.

D. O. M.

DE PARTU PRÆMATURO *DISSERTATIO* ANATOMICO-CHIRURGICA.

Homo ſuam exiſtentiam, ſi communicaverit, jucundiorem habet; innato quippè ſeipſum in filio reproducendi, geminum ſe contemplandi, auriſque dulci patris nomini præbendæ voto ſollicitatur. Puram hanc naturæ cupidinem explet felix conjugis partus. Sed, heu ! Quoties immaturus imaginis exoptatæ deludet expectationem! Quoties & vocatam ſobolem, & uxorem deſide-

ratam unico ſternit ictu! Quoties proindè, hominis exiſtentia nedùm grato producatur incremento miſerè dilaceratur! Advolet ergò præſens in auxilium ars ſalutaris. Hujus autem infortunii generis tot & tam variæ ſunt cauſæ, ut in illis præcavendis removendiſquæ maxima ab obſtetricante ſagacitas requiratur. Has omnes, ſed Anatomiæ præviâ face, diſceptaturi ſumus.

EX ANATOMIA.

Genitales mulierum partes in externas & internas dividi ſolent. Ex prioribus aliæ, ut mons Veneris [in ætate nubili pilis ornatus], labra majora, eorumque commiſſuræ, fiſſura magna, & perinæum citrà ullam diductionem examinantium oculis ſeſe præbent, & communi pudendi nomine indigitantur; aliæ verò, inter quas recenſenda veniunt clitoris ejuſque præputium, nymphæ, meatus urinarius, vaginæ orificium, fovea navicularis, membrana *hymen* dicta, nonniſi prædictarum dilatatione conſpici poſſunt.

Internas inter generationis partes annumerantur vagina, uterus ejuſque ligamenta, tubæ Fallopianæ & ovaria. Supervacaneum foret ſingulas haſce partes ſigillatim deſcribere; de utero tantùm utpotè ſpecialiùs rem noſtram ſpectante dicere ſufficiat.

Uterum dicunt viſcus illud cavum veſicam inter & inteſtinum rectum in hypogaſtricâ regione ſitum, menſtruali fluxui inſerviens, & in quo per totum geſtationis ſtadium conceptionis productum continetur. Plura in utero notanda ſunt: nempè figura, dimenſio, partes, cavitas & ſtructura.

Varia eſt ejus figura pro ætate & graviditatis aut vacuitatis ſtatu. In mulieribus non prægnantibus piri antrorsùm retrorsùmque complanati formam refert; in gravidis verò plus minuſve ſphæricam adumbrat.

Non minores ſunt dimenſionum varietates, ità ut vulgatiores haud fermè aſſignare poſſimus; in puellis enim vix exprimitur, & nimium complanatur; in adultis mediocris ejus longitudo ab oſculo uſque ad fundum tres circiter digitos tranſverſos adæquat, ſpiſſitudo pollicem, latitudo circà fundum duos & ſemi digitos, circà collum duos digitos non excedit. In prægnantibus verò ad tantam molem excreſcere poteſt, ut modò extrà pelvim exurgat, ſed ad umbilicalem & ferè epigaſtricam regionem extendatur, & inteſtina aliaque abdominis viſcera furſùm comprimat. Abſoluto autem partu propriâ ſuâ vi ad priſtinum ſtatum revertit.

Uterum Anatomici plures in partes dividunt; quarum una ſuperiùs ſita fundus nuncupatur, media corpus, infima collum vaginæ alligatum, & cujus extremitas antica os tincæ dicitur. Duas facies, aliam anteriorem, poſteriorem alteram; duoque latera, aliud dextrum; ſiniſtrum alterum agnoſcunt.

Tota uteri cavitas, cum ejus volumine congrua, tametſi unica, ab auctoribus bipartita eſt; una nempè utero propria, altera collo. Prior, licèt poſteriori latior, fabam tamen majuſculam in non gravidis vix continere poteſt. Ea probè conſiderata proximè ad triangularem figuram accedit, niſi quod angulus versùs collum longior ſit; alii duo anguli in fundo exiſtentes utrinque à tubis Fallopianis exiguo foramine perforantur. Hujuſce cavitatis tunica cuticulæ continua levis eſt & exiguis porulis pervia, ex quibus mucoſus quidam humor continuò, ſed modicâ quantitate, exſudat. Præter aliis etiam ductibus perforatur, ex quibus menſtruorum tempore ſanguis profluit.

Colli uterini cavitas oblonga eſt & in utrâque ſuâ extremitate anguſtior quàm in mediâ parte. Variæ in illâ rugoſitates, aliæ tranſverſim, aliæ ſecundùm longitudinem ſitæ videntur.

Eâdem investitur membranâ, iisdem ductibus & porulis ac uteri cavitas pertunditur. Osculum ejus in vaginæ capacitate proeminens, tincæ piscis ori persimile, tranversim situm, in virginibus est exiguum; sed in mulieribus quæ sæpè pepererunt majus evadit.

Uterus, si attentè intima ejus structura consideretur, duabus membranis, copioso textu cellulari, vasis tùm sanguiferis, tùm lymphaticis, fibris muscularibus nervisque conflari videtur.

Ex membranis alia externa à peritonæo subministrata faciem ejus externam circumtegit, seque in se ipsam reflectendo plura ligamenta producit. Alia interna, de quâ jam diximus, cuticulæ est continuatio.

Textus cellularis, extrà graviditatem strictior, in prægnatione autem multò laxior, ferè totam uteri parietum crassitiem constituit.

Vasa uterum excurrentia in arterias & venas distinguuntur. Arteriæ ab aortâ internisque iliacis originem trahunt: priores spermaticæ dictæ nascuntur infrà emulgentes, à quibus obliquè ad ovaria directæ, ibique distributæ non secùs ac in tubis Fallopianis, indè uteri fundum petunt. Posteriores uterinarum nomine donatæ & numerosiores ad corpus uteri serpentino ductu præcipuè distribuuntur; eas inter se & spermaticas per anastomoses connecti injectio demonstrat.

Arteriarum viam venæ sequuntur eademque sortiuntur nomina. Quæ spermaticas comitantur corpus pampiniforme exhibent haud aliter ac in homine, & ad latus dextrum in venam cavam, ad sinistrum verò in emulgentem exoneratum se procedunt; quæ autem sanguinem referunt ab iliacis arteriis subministratum in venas iliacas sese exonerant.

Præter hæc sanguifera, alia extant privati generis vasa, seu

potiùs cavernæ ſpecies ab Anatomicis ſinus dictæ, intràque ſubſtantiam textûs cellularis extructæ. Sanguinem ab arteriis recipiunt eumque in venas defundunt. Ex illis peculiares alii ductus in utero dehiſcentes menſtrualem fluxum emittunt, geſtationiſque tempore mediante placentâ fœtui ſuccos nutritios ſubminiſtrant. Uteri ſinus, ſplenis cavitatibus haud malè aſſimilati, certis vitæ temporibus, v. g. menſium & graviditatis, augeri poſſunt. Tertio prægnationis menſe jam ſatis dilatantur ut calami ſcriptorii tubum recipiant; at versùs finem tanta eſt eorum capacitas ut pollicis extremitatem admittant; canales verò ab ipſis oriundi extremitatem minimi digiti.

Lymphaticorum alia meſenterium rectâ viâ petunt, alia venas iliacas comitantur.

Nervi multiplicem habent originem. Alii autem à ſympathico majori, alii à duabus ultimis lumbaribus, alii denique à primis paribus ſacris oriuntur.

Quamvis Anatomici plures, inter quos *Lieutaud* [1], muſcularium fibrarum exiſtentiam negaverint, aſſerere liceat, nobis cum hujuſce Collegii meritiſſimo Magiſtro *Andravi* uteri ſtructuram in muliere recens partâ ſcrutantibus, ſenſibiles ſeſe prodere faſciculos multos fibrarum muſcularium, quarum exteriores *utramque ſuprà faciem à fundo ad collum extenſæ*; aliæ lateralibus partibus ſitæ tubarum circà principium parabolam ſimulantes, versùſque collum tendentes; aliæ in fundo ſub nomine uterini muſculi à *Ruiſchio* deſcriptæ; ex quibus nonnullæ ſuprà tubas ipſas ſeſe protendunt; aliæ tandem collum circumvallantes apparuere.

---

(1) *Anatomie Hiſtorique*, pag. 314.

Tubæ Fallopianæ, uteri appendices, è quocumque hujuſce viſceris angulo ſuperiori naſcentes, indèque plus minuſve tranſverſim ſitæ ovaria versùs procedentes, duo ſunt flexuoſi ductus, (utrinque unus) in orâ ſuperiori latorum ligamentorum incluſi, in principio admodùm exigui, vixque ſtylum admittentes, pedetentim verò laceſcentes rursùs coarctandi, & in extremâ parte fimbriarum in modum dehiſcentes. Tubarum longitudo ſeptem vel octo digitos tranſverſos adæquat. Pars illarum fimbriata, & in abdomine libera vexillum dicitur. Iiſdem tubæ ac uterus involvuntur membranis, eâdemque ſtructurâ gaudent, niſi quod ſinubus careant.

Quatuor præcipua in utero ligamenta numerari ſolent, lata duo, duoque rotunda. Priora ex duabus peritonæi plicaturis conflata ab uteri collo ad fundum uſque protenduntur, adhærendo hinc partibus lateralibus, & indè pelvis lateribus quem in duas cavitates dividunt, unam anteriorem, poſteriorem aliam. Ora ſuperior in duo foliola dividitur, quorum unum proeminens, altero latius & ſuperius, in ſuâ craſſitudine tubam Fallopianam includit; alterum verò poſteriùs, ſtrictiùs, humiliùſque ſitum, ovarium complectitur. Ad id inſerviunt ut ſtabilem uterum faciant, ſeu impediant ne ad dextrum aut ſiniſtrum vacillet, ipſique *involucrum ſuppeditant membranoſum dilatationis tempore*; quo circà tunc deprimi & ferè annihilari videntur.

Quæ rotunda dicuntur non ſunt ligamenta, ſed reverà funiculi ſpecies à peritonæo producti, & in quibus vaſa tùm ſanguifera, tùm lymphatica, nervique includuntur. Originem ducunt ab uteri fundi lateribus, hinc obliquè ab alto ad imum deſcendunt, annuloſque prætergreſſi ad partem cruris ſuperiorem pudendumque tendunt.

EX

EX PHYSIOLOGIA.

Generatio dicitur illa functio quâ quodcumque animal sui simile procreat. Hæc, in humanâ præsertim specie, mutuo concursu, sexûsve utriusque copulatione peragitur. Ejusmodi copulatio coïtûs nomen accepit, proximusque ejusdem effectus conceptio audit (1). De generationis mechanismo parum inter se conveniunt Physiologi. Alii enim hominem ab ovo, alii, & numerosiores, à sexûs utriusque seminis commixtione productum esse existimaverunt, &c.

Ut ut sit, copulatione vix peractâ, conceptio graviditatis nomine donatur : quæ quidem à nonnullis impropriè definitur tumor abdominis procedens à contento fœtu in utero; quippè cùm primis graviditatis temporibus nulla adsit abdominis intumescentia. Rectiùs itaque, nostro sensu, definiretur præsentia fœtûs in matris sinu.

Graviditatem omnes ferè Auctores in veram & falsam dividunt. Veram dicunt quæ à fœtûs aut fœtuum præsentiâ, & falsam quæ à corporibus extraneis in utero efformatis pendet. Prava & vitiosa illa divisio, solusque fœtus graviditatem constituere nobis videtur; *sed pro vario loco in quo ipse continetur* varia graviditas : nempè optima vel prava; optima cùm fœtus in propriâ uteri cavitate vivens existit; prava verò quandò fœtus in utero periit, & quandò licèt vivens in aliâ parte existit, v. g. in ovario, aut in tubâ Fallopianâ. Duæ igitur graviditates pravæ : alia uterina, alia erronea seu loci errore dicitur. Ultima

---

(1) Conceptum appello primam ex mare ac fœminâ mixturam. *Aristoteles, de generatione Animalium, lib. 1. cap. 20.*

à parte in qua jacet nomen accipit. Sic ovariana vel tubaria nominatur quandò in alterutrâ parte reperitur.

Statim atque germen fœtale fœtusve & ejus secundinæ uterum habitant, sensim ac sine sensu adaugentur dilatantiumque modo in ejus parietes agunt, sed ipsi parietes non nisi cum majori minorive resistentiâ cedunt. A contentis tamen vulgò vincitur eorum resistentia, tuncque ab initio ad finem usque cursum pacatè suum graviditas percurrit.

EX CHIRURGIA.

Accidentibus autem graviditate turbatâ, vel perit embrio, & tunc secundinæ, si remaneant in utero magisque vel minùs crescere pergant, in varias protenduntur moles carnosas aut vesiculares quibus nomen spurium germen & mola, vel conceptionis productum, servatâ germinis formâ, prænaturè expellitur. In posteriori casu si septem octove primis qui conceptionem sequuntur diebus, accidat germinis evacuatio, cùm tunc temporis nihil compactum existat, dicitur *effluxio*, id est seminis fluxus; ad finem usque primi mensis *expulsio*; & à secundo mense, cùm scilicet omnes fœtûs partes inchoatæ sunt, ad septimum usque, *abortus* [1], *partus præmaturus*, & gallicè *fausse couche.*

Itaque abortus seu partus præmaturus nihil aliud est quàm expulsio fœtûs ab utero antè præscriptum à naturâ limitem, & præsertim antè statutum temporis articulum quo jam satis ro-

[1] Sed fœmina verè prægnans, si aut longè, aut brevi antè septimum mensem fœtum emittat, vel minimum, is mihi dicitur partus præmaturus sive abortus. *Deventer, cap. xxxiij, pag.* 148.

bustus est ut post ortum vivere pergat. Tot sunt & tam variæ causæ quæ abortum provocare possunt, ut, si methodicam velimus theseos expositionem, eas in internas & externas dividere operæ pretium sit.

Externas constituunt ictus, lapsus, compressiones & violenti nisus, saltus & saltatio, immoderati risus, equitatio nimia, durioris vecturæ succutiones, gravis odor, vapores mephitici, fragor inexpectatus, qualis fulminis & tormenti bellici explosio, coïtûs abusus; omnia quibus afficitur animus, & ejus pathemata provocantur, irritamenta, tandemque sanguinis missiones inconsultæ, balneorum aliorumque remediorum relaxantium, necnon purgantium abusus.

Ex causis abortûs internis aliæ sunt matri propriæ, aliæ fœtui, aliæ denique ad funiculum umbilicalem, secundinasque pertinent. Quæ matrem spectant, generales sunt vel particulares, id est, vel machinam totam, vel machinæ partem duntaxat, afficiunt.

Quæ totam impugnant œconomiam sunt omnes morbi, tùm acuti, tùm chronici, quibus fœmina prægnans est obnoxia; convulsiones; animi pathemata, ut immoderatum gaudium, tristitia, subiti terrores, ira; mollior vel gravior mulieris ætas, *tenuis corporis constitutio*, *diuturnæ lucubrationes*, immodica jejunia, plethora cujuscumque sit speciei.

Affectiones particulares quæ ansam abortui præbere possunt, cogita pulmonum, gastri, intestinorum, vesicæ, uteri, &c. affectiones; hinc obfirmata convulsivaque tussis, vomitus frequens, suis concussibus placentam avellunt & uterinam pariunt hæmorrhagiam; uteri contractionem promovent pungentes renum dolores, tenesmus intestinaliaque tormina. Matrem exinanit diarrhæa, exhauritque fontes ex quibus parvulo alimenta

decurrunt. Veficæ morbi, puta ipfius inflammatio, urinæ retentio, &c. vel in uterum tranfeunt, vel ipfum comprimunt.

Uteri difpofitiones aut morbi qui abortûs caufæ cenferi debent, funt fenfibilitas, irritabilitas, & tenfio ipsius fibrarum quæ flecti & expandi nefciæ funt, colli fibrarum relaxatio, vaforum obftructio, fcirrhus, carcinoma, hydrops, menftruorum infolita & immodica effluxio, fluxus albus, uterinæ hæmorrhagiæ, quæ omnia collum retendunt & expandunt; polypofi tumores, extraneaque corpora, v. g. fpurium germen & mola.

Funiculus umbilicalis aut intercludi poteft, aut fœtus membra pluribus complecti circulis, ex quibus ipfius compreffio nafcitur, vel ruptura fi fit exilior; fi verò brevior, fecundinas hinc & indè trahit nimiùmque divexatas avellit.

Ex nimio fecundinarum volumine, fcirrhofove, aut varicofo ftatu, avulfione, adhæfione cum orificio interno vel partibus vicinioribus uteri, effectus idem fequetur. Cæterùm ex his omnibus caufis aliæ difpofitivæ funt, aliæ determinantes.

Inopinatò quandòque patefcit abortus, nullâ indicatâ causâ, nullo præcurrente fymptomate, quandòque magis minùsve prænuntiatur mammarum imminutione, depreffione ventris, dolorumque morficulis versùs renum lumborumve & uteri regionem; moleftâ abdominis & præfertim podicis gravedine; aquarum, fanguinis aut putridæ fæcis per vulvam emiffione; urinæ incontinentiâ vel retenfione, &c.

Continui fiunt pofteà dolores, acriùfque mordent; tenuefcit & deletur uteri collum quod priùs dolens erat & folitò craffius; ipfius dehifcit orificium; crefcit hæmorrhagia & fæpiùs terribilem in modum; aurium tinnitu fœmina follicitatur; crebra patitur animi deliquia; convulfionibus agitatur; gelidus

toto manat corpore ſudor; miſerèque perit, niſi præſens advolet auxilium.

Abortus ipſe vera calamitas æſtimatur, quæ vulgò parvuli, ſæpiùs matris vitam in periculum adducit. Raro equidem quinquimeſtres aut ſextimeſtres fœtus vitam trahere poſſunt. Obſervatione conſtat id mali genus frequentiùs initio prægnationis ingruere quàm alio quocumque tempore, & ſæpiùs in recenter nuptas laſcivaſque mulieres. Quæ ſecum trahit conſectaria magis minùſve matri timenda ſunt, pro cauſarum naturâ & agendi normâ, pro functionum læſionis gradu, pro denique geſtationis articulo.

Si variæ ſint cauſæ quæ promovent abortum, non variæ minùs afferuntur amovendi rationes. Generatim cùm judicatur imminere prægnanti occaſione percuſſionis, lapsûs aut cujuſcumque violentiæ externæ, imò vel diſpoſitionis internæ, in cubili fœmina collocetur non ad dies novem pro matronarum more, ſed quamdiù requirent accidentia; ipſi quies religioſiſſima præſcribatur; victûſque ratio aſſignetur circumſtantiis congrua: exulent ab eâ longè quæcumque animi pathematum irritamenta; abſtineat ab aperitivis, diureticis, excalfactoriiſque remediis. Si ſanguine abundet, ſi inflammatoriæ locus ſit obſtructioni, ſi contuſionis conſectariis præeundum ſit, aut ſemel aut iterùm ſanguis ipſi mittatur, conſultis profectò corporis temperatione & accidentium naturâ. Si per vulvam ſanguinem profundat, utatur potu limoniis malis confecto aliove liquore acidulo & frigido. Meritiſſimus actûs Præſes ſæpè ſæpius imminentem abortum amovit, ſanguiniſque profluvia & quidem non levia ſtitit, adhibito de limonibus ſucco, alumini ſaxoſo commixto.

Sanguinis eductio vel purgativa minorativa remedium ſint plethoræ prout ſanguine vel humoribus excedit; penuriæ aut

inediæ ſuccurritur ſubminiſtrando cibos qui primùm leves & ad concoquendum faciles viam ſolidioribus parare poſſint. Abſtineant à coïtu aut ſaltem temperatiſſimè utantur novè nuptæ & non multùm robuſtæ mulieres.

Cauſas convulſionum inveſtigandas accuratè ſuſcipiat qui tutiùs media curatoria ſeligere voluerit; generatim in uſum advocari ſolent ſanguinis miſſio, vel è brachio vel è pede, pro parte primitivè affectâ, laxantia & antiſpaſmodica.

Quantùm ad peculiares pulmonum, gaſtri aliorumque viſcerum affectiones, remediis opponantur earum naturæ & generi congruis. Hinc prægnantium tuſſim compeſcere à principio ſcopus ſit, adhibitis videlicet remediis diluentibus, bechicis, ſedantibus & quandòque catharcticis.

Vomitus vel ſymptomaticus vel idiopathicus eſt. Si ſymptomaticus, minùs vulgò periculoſus eſt; ſi verò idiopathicus, in adhibendis remediis curatoriis ratio ducenda à cauſis ex quibus oritur. In diarrhæa & inteſtinorum torminibus enemata præſcribantur emollientia vel anodyna, aut etiam, pro dato caſu, minorativa. Inflammatæ veſicæ auxilio ſunt ſanguinis miſſiones & generalia remedia; urinæ retentæ catheteriſmus, &c.

Si ſenſibilis nimiùm, nimiùm irritabilis ſit uterus, ſi rigidiores fibræ, *induratioreſque parietes extendi nequeant ultrà* quemdam finem, niſi violenter irritentur & contrahantur (quod quidem abortum determinat), non ſine fructu adhibueris potus diluentes & relaxantes, v. g. è vitulo aut gallo, ſanguinis miſſionem, fotus emollientes ſuper hypogaſtricam regionem, quin & ſemibalnea tepida.

Si è contrà fœminæ mollis ſit corporis temperatio, fibraque relaxata, remedia indicantur tonica & corroborantia, modicum exercitium & ſemibalnea frigeſcentia.

Quid de fœtûs morbis, de majori fœtuum numero, de erroneâ prægnatione, de funiculi imbilicalis & placentæ vitiis? Hic cessêre Magistri, opusque plerumque naturæ committendum.

Suprà commendatis remediis certâ cum prudentiâ adhibitis, de prægnatione non desperandum, abortusque sæpissimè præcaveri potest; præsertim si sanguis inconsultò non mittatur. Hæc autem si inutilia fuerint, horrendum è vulvâ si ruat sanguinis profluvium, & mater & fœtus in magno discrimine versantur. Tunc vel ipsa natura quandòque fœtum expellit; vel si expellendo sit impar, auxilium ab arte expostulat. Contingere quidem potest ut frustrà conatus utraque jungat; nempè cùm partes quibus officium est fœtui viam pandere, satis non dilatantur ut spontaneam ejus egressionem aut extractionem permittant. In usum tunc advocetur præscriptum à Domino *le Roux* obturamentum (1), quo sanguini moles opponatur. Contrà verò si dehiscat orificium uteri, fœtusque digito pervium se offerat, aut in collo intricetur; si prægnans hæmorrhagiâ nimium debilitetur, omniaque discrimen instantissimum clamitent, stultiùs ageret qui graviditatem prorogare vellet. Provocanda est quàm citissimè fœtûs egressio, vel digito, vel mucilaginosarum injectionum ope.

Obstant programmatis limites quominùs sigillatim recenseamus omnes abortûs causas & omnia curationis media; longè plura dicenda sentimus, sed multa prætermittere jubemur.

---

(1) Obturamenrum, linteum aceto imbutum.

FINIS.